

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 1 (324) БЕРЕЗЕНЬ

2019

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 1 (324) березень 2019

Частина II

Засновано в лютому 1997 року
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 29 березня 2019 року)

Виходить чотири рази на рік

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор –
доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**
Заступник головного редактора –
доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**
Випускаючі редактори –
доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.**,
доктор історичних наук, професор **Набока О. В.**,
доктор педагогічних наук, професор **Шехавцова С. О.**

Редакційна колегія серії «Педагогічні науки»:

Головний редактор –
Караман О. Л., доктор педагогічних наук, професор
Відповідальний секретар –
Юрків Я. І., кандидат педагогічних наук, доцент

Члени редакційної колегії:
доктор педагогічних наук, доцент **Бабіч В. І.**,
доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.**,
доктор педагогічних наук (Республіка Польща) **Лукашевіч-Велеба Й.**,
кандидат педагогічних наук, доцент (Республіка Білорусь) **Іванчикова С. Б.**,
доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.**,
доктор педагогічних наук, професор **Прошкін В. В.**,
доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**,
доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.**

Редакційні вимоги до технічного оформлення статей

Редакція «Вісника» приймає статті обсягом 5 – 7 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) – 3,8 см, верхній колонтитул – 1,25 см, нижній – 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (****), 2014.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками. Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний).

Через рядок від УДК в лівому верхньому кутку вказуються прізвище, ім'я по-батькові автора (повністю, шрифт жирний). На наступному рядку – учений ступінь, звання, посада, місце роботи; e-mail; ORCID ID (персональний код, який необхідно отримати, заповнивши анкету за посиланням: <https://orcid.org/register>).

Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); визначення методики дослідження (сукупність методів дослідження, їх основний зміст, характеристики і показники, які вони фіксують, та одиниці вимірювання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стисло представлєні в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела в тексті оформлюються таким чином: у круглих дужках зазначається прізвище автора, та рік видання роботи (наприклад, Шумська, 2010). Якщо потрібно посплатися на декілька джерел, варто переплувати їх через крапку з комою (наприклад, Афанасьєва, 2016; Богданова & Саннікова, 2015; Моєє, 2006). Якщо використовуються цитати, статистика тощо, то слід вказати номер сторінки посилання (Афанасьєва, 2016, с. 46; Влієт, 2012, р. 24).

Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після заголовку „Список використаної літератури” (без двокрапки) у порядку цитування й оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Для коректного індексування публікацій наукометричними системами після «Списку використаної літератури» необхідно навести References. Посилання в References мають бути оформлені латинською; для кирилических цитувань слід транслітерувати імена авторів та назви видань; останні також слід навести в англійському перекладі в [ ] з зазначенням мови оригіналу в дужках, наприклад, [in Russian], [in Ukrainian]. Назви періодичних видань слід наводити відповідно до офіційного латинського написання за номером реєстрації ISSN. В елементах опису не можна замінити латинські літери на кирилическі. Цитування в References мають бути оформлені за стандартом APA.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 1600-1800 знаків (українською, російською та англійською мовами) із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3-5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора (прізвище, ім'я, по-батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу (повністю), домашня адреса; e-mail та номери телефонів (службовий, домашній, мобільний) трьома мовами (українською, російською та англійською).

УДК 378.147

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-1(324)-2-276-286

Толмачова Ірина Георгіївна,

аспірант кафедри дошкільної та початкової освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

irinashveyrevag@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-8717-3649>

РОЛЬ МЕДІА-ЗАСОБІВ У ФОРМУВАННІ МЕДІА-КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В XXI столітті освіта перебуває на стадії розвитку, що зумовлюється активним розвитком медіа. Учні в закладах загальної середньої освіти все частіше долучаються до використання медіа, намагаючись бути сучасними, інноваційними здобувачами освіти. Це цілком закономірно, адже переваги медіа дозволяють бути в тренді всіх новин, надають можливість швидко обмінюватися інформацією, вийти на онлайн зв'язок з колегами, друзями, це, по-перше; по-друге, сприяють розв'язанню освітніх завдань.

Бурхливий розвиток медіа-засобів змушує вчителів адаптуватися до нових вимог інформаційного суспільства, інтересів молоді, засад, правил, принципів Нової української школи та забезпечують існування фізичної особи в інформаційному просторі. Не виключенням є і молодші школярі – активні користувачі телефонів, планшетів, комп'ютерів, нетбуків, програмове забезпечення яких дозволяє вільно переглядати фільми, реєструватися в соціальних мережах, грати дистанційно з друзями, маючи власний акаунт у мережі Інтернет. Дійсно, під такий колоритний та розважальний контент медіа прагнуть потрапити учні початкових класів, натомість, у концепції Нової української школи зазначено, що учень початкової школи має оволодіти певними компетентностями, зокрема, інформаційно-цифровою. Ключовою фігурою в освітньому процесі залишається вчитель, який має поширювати сучасні медіа-засоби та впроваджувати їх у процес навчання, виокремлюючи медіа як домінуючий і ключовий чинник ефективного навчання в роботі з молодшими школярами; формувати особистість, яка зможе впевнено застосовувати медіа-засоби для створення, пошуку, обробки інформації. Але, для того, щоб грамотно, компетентно використовувати медіа в педагогічній діяльності вчитель має пройти відповідну професійну підготовку в закладах вищої освіти в ході якої навчиться практично використовувати медіа-засоби, створювати сучасне освітнє середовище, урахувавши тренди кіберпростору, планувати різні види навчальної діяльності з урахуванням потреб і інтересів молодших

школярів. Отже, в майбутній професійній діяльності вчитель має демонструвати високий рівень медіа-компетентності, що вказуватиме на професіоналізм, грамотність, інноваційність, нестандартність мислення вчителя нової генерації. Без знань ключових освітніх можливостей медіа, відсутності практичної та теоретичної підготовки роботи з ними вчитель втрачає можливість бути професіоналом педагогічної діяльності. Варто навчити студентів виокремлювати дидактичні підґрунтя медіа-засобів задля формування медіа-компетентності.

Тому, *метою нашого дослідження* є аналіз освітніх можливостей медіа-засобів як чинника успішного формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи.

В означеному контексті, слушною є думка В. Осадчого, який зазначає, що успішність навчання молодших школярів залежить від професійної підготовленості вчителя запроваджувати в освітній процес медіа-засоби (Осадчий, 2014). За словами науковця, систематичне використання медіа в ході фахової підготовки призводить до удосконалення навичок щодо критичного сприймання інформації, створення авторських медіа-продуктів, аналізу медіа-текстів (Осадчий, 2015).

Логіка дослідження передбачає аналіз понять «медіа» та «засіб» для більш глибоко розуміння проблеми.

Словник термінів і понять з медіалінгвістики трактує дефініцію «медіа» як засіб масової комунікації, завдяки чому можна передавати, отримувати, тиражувати, записувати, зберігати дані в різній формі (Шевченко, 2014, с. 95); дає змогу працювати з відео та аудіоматеріалами; інтерактивний засіб масової комунікації, що використовується в якості каналу зв'язку (Шестьоркіна, 2014, с. 109); електронний засіб, який дає змогу працювати з текстовою, графічною, аудіальною інформацією (Стинс, 2008, с. 99).

Словник сучасної української мови тлумачить термін «засіб» як спеціальна дія, яка націлює особистість на виконання чого-небудь; те, що допомагає досягти поставленої мети; знаряддя праці для певного виду діяльності (Коврига, 2005, с. 252); те, завдяки чому можна передавати інформацію, що розраховано на масову аудиторію (Шевченко, 2014, с. 59); інструмент, який дозволяє отримувати знання про досліджуваний об'єкт, вивчати його, проводити аналіз, синтез (Ядровська, 2010, с. 89).

Отже, медіа-засоби – це електронні пристрої, інструменти, завдяки яким уможлиблюється реалізація будь-якої діяльності, зчитується інформація, здійснюється пошук даних; медіа-засоби характеризуються здатністю передавати інформацію в різній формі: текстовій, аудіальній, графічній тощо; дозволяють миттєво обмінюватись фактами, цікавими даними, різнобічно підходити до візуалізації та репрезентації відомостей; проводити дослідження, аналізувати факти.

Як зазначає О. Котельнікова, медіа-засоби дозволяють майбутнім учителям інноваційно моделювати освітній процес у закладах загальної середньої освіти, долучаючись до перегляду відеоматеріалів, використання

мультимедійних презентацій, хмарних сервісів. Нестандартний підхід використання медіа-засобів сприятиме формуванню критичного мислення учнів, розвитку естетичних, художніх смаків, творчості, що впливає на формування інформаційно-грамотного учня, впевненого, здатного вести діалог із сучасними гаджетами (Котельникова, 2016).

Науковець Р. Мулдашев підтримує думку дослідниці й зауважує, що використання медіа-засобів майбутніми вчителями сприятиме формуванню й особистісних якостей, зокрема, розвивається інтерес навчати молодших школярів засобами медіа, націлювати їх використовувати медіа не лише для особистісних потреб, а й освітніх; зміцнюється емоційна сфера студентів педагогічних спеціальностей при роботі з медіа; збагачується науковий потенціал майбутніх фахівців та духовна складова (прагнення студентів бути обізнаним фахівцем медіа; свідомість дій); розвивається впевненість при роботі з медіа, що вмотивує майбутніх учителів до самонавчання й самовдосконалення в галузі медіа; формується медійна культура поведінки під час спілкування онлайн, в ході електронного листування (Мулдашев, 2013). Ми поділяємо думку дослідника, адже володіючи такими якостями, майбутні вчителі зможуть підвищувати якість знань учнів, проектувати освітній процес через призму нових медіа-засобів. Такий підхід вмотивує молодших школярів проявляти стійкий інтерес до результату навчання.

Таким чином, дослідження науковців дають підстави казати про те, що медіа-засоби виступають одним із ключових інструментів для підготовки майбутніх фахівців до педагогічної діяльності. По-перше, медіа-засоби формують особистісні якості, необхідні фахівцю нової генерації учителів; по-друге, сучасні гаджетипокликані урізноманітнювати освітній процес в закладах вищої освіти, надаючи йому певного колориту й креативності; по-третє, студенти вчаться ефективно взаємодіяти з різними медіа-засобами, виокремлюючи їх освітні можливості. Отже, систематичне використання медіа на заняттях впливає на розвиток зацікавленості, знань, практичних умінь і навичок студентів застосовувати медіа в майбутній педагогічній діяльності. Це, на нашу думку, сприятиме формуванню ключових компонентів медіа-компетентності майбутніх учителів.

Науковці, в свою чергу, виокремлюють наступні компоненти медіа-компетентності вчителя: технічний, когнітивний, комунікативно-творчий, дидактичний, за допомогою яких майбутні фахівці зможуть аналізувати й оцінювати зміст медіа-текстів, цікавитись сучасними трендами в галузі медіа, долучатись до створення медіа-продуктів і визначати дидактичні можливості медіа-засобів при роботі з дітьми початкової школи (Шарко, 2012, с. 89); когнітивний (оволодіння семіотикою медіа), мотиваційний (удосконалення себе в галузі медіа з метою розв'язання освітніх завдань засобами медіа); практичний (уміння користуватися програмовим забезпеченням медіа); емоційний (стійкість, стриманість по відношенню до роботи з медіа, емоційна рівновага)

(Волкова, 2012, с. 11); мотиваційний (оволодіння медіа для використання їх в різних сферах життя: професійній, освітній, науковій, дозвіллевій); інформаційний (знання мови медіа, символів); практико-операційний (уміння створювати авторські медіа-продукти); перцептивний (сприймати матеріал з Інтернет-джерел, визначати фейкові новини) (Федоров, 2007, с. 23). Так, дослідники виокремлюють різні компоненти медіа-компетентності, але для нашого дослідження імпонують мотиваційний, когнітивний, діяльнісний. Зупинимось більш детально на ключових аспектах щодо формування означених компонентів через комплекс дидактичних можливостей медіа-засобів.

Сьогодні освітній процес у закладах загальної середньої освіти ґрунтується на використанні різноманітних медіа-засобів, зокрема, комп'ютери, нетбуки, телефони, планшети, мультимедійні проектори, інтерактивні дошки. При підготовці студентів в закладах вищої освіти необхідно конструювати навчальні заняття з відповідними медіа-засобами для того, щоб ґрунтовно підготувати майбутніх фахівців до реалій педагогічного фаху, навчити їх використовувати освітні можливості медіа-засобів та сформувати високий рівень медіа-компетентності.

У ході професійної підготовки студенти щоденно використовують комп'ютери, нетбуки, які в своєму арсеналі мають значну кількість переваг. Так, при роботі з комп'ютерами, ноутбуками, студенти мають можливість дистанційно долучатись до освітнього процесу, переглядаючи офф-лайн лекції викладача; брати участь в онлайн-конференціях, вебінарах; через авторські блоги, сайти викладачів відстежувати теми занять, завершення модулів; через хмарні технології (Google диск) долучатись до планування колективних справ, маючи доступ до файлів, в які можна вносити корективи, доповнювати, переглядати онлайн і одночасно спілкуватися з колегами, які мають вільний доступ до відповідного файлу. Відповідно, така робота сприятиме формуванню мотивації та стійкого інтересу застосовувати медіа в подальшій професійній діяльності, удосконалюватись, визначати вимоги, потреби, інтереси молодших школярів.

Систематична робота з комп'ютерним забезпеченням дозволить ознайомитись з інструментами програми, виокремити їх практичну значущість для роботи з молодими школярами. В свою чергу, розвиваються пізнавальні здібності, критичне мислення, уміння сприймати інформацію, аналізувати її, порівнювати.

Хмарні технології дозволяють студентам практично підходити до роботи, яка передбачає масове, колективне планування перспективних дій. Крім того, завдяки використанню електронних хмар під час професійної підготовки, майбутні вчителі вчаться вміло розподіляти власний час за методикою тайм-менеджменту, ефективно плануючи роботу для досягнення освітніх цілей, тим самим не витрачаючи затрат на друк інформації, її розповсюдження. Також, студенти мають можливість створювати власний акаунт Google, надаючи викладачу,

наприклад, вільний доступ до файлів з виконаним домашнім завданням або іншими завданнями, які підлягають перевірці. Отже, з одного боку, комп'ютери, нетбуки дозволяють майбутнім учителям навчатися дистанційно, знаходитись у постійному спілкуванні з викладачами, одногрупниками, з іншого боку, сприяють зацікавленості використовувати медіа в майбутній професійній діяльності, модернізують знання щодо роботи з програмовим забезпеченням та націлюють студентів працювати, створювати медіа-продукти, використовуючи хмарні технології. Застосування сучасних медіа-засобів підвищує рівень мотивації до навчання, зумовлює реалізацію міждисциплінарного підходу (Багдулина, 2008, с. 295).

У ході навчання в закладах вищої освіти майбутні вчителі активно застосовують телефони, Інтернет-планшети з вільним доступом до мережі Інтернет, що зацікавлює їх співпрацювати з викладачами дистанційно, планувати проведення онлайн зв'язків, конференцій. Дослідники визначають переваги застосування телефонів у процесі професійної підготовки: мобільність, портативність, що надають можливість своєчасно обмінюватися інформацією, завданнями, які стосуються колективної роботи; мобільні пристрої можна використовувати будь-де: в аудиторіях, коридорах, поза межами навчального закладу, залишаючись при цьому на зв'язку з друзями, одногрупниками, викладачами; мобільні пристрої дозволяють мотивувати студентів до навчання, які втратили або не мають інтересу до засвоєння нових знань, умінь і навичок; телефони, Інтернет-планшети дозволяють організувати роботу, навчання в неробочий час і створити умови для спільного навчання (онлайн-конференції, вебінари) (Голіцина, 2011, с. 242).

Маючи відповідні налаштування, студенти вчаться працювати з мобільними додатками (вайбер, WhatsApp, твіттер, Google пошта, Плаумаркет, Плау фільми, книги онлайн тощо), реалізуючи, таким чином, освітні завдання й особистісні потреби (налагодження комунікації з одногрупниками, викладачами; передача інформації через електронну пошту). Сучасні гаджети дозволяють скачувати програми, які спрямовані на переглядіопрацювання файлів різного формату, зокрема, .pdf, .docx, .xps, .tiff тощо. Так, у студентів накопичуються знання про типи файлів, їх розширення та значення; відбувається процес ознайомлення з символами й мовою медіа, що необхідно для подальшої роботи з медіа. Володіючи семіотикою медіа, майбутні вчителі зможуть розпізнавати документи, грамотно додавати (архівування) й вилучати файли з архіву (розархівування). Такий процес вкрай важливий для подальшої роботи з електронним пристроєм, адже студенти мають розуміти, що будь-який медіа-засіб має обмежену пам'ять, а тому, уміння працювати з файлами, текстами, архівами навчить студентів економити місце на гаджетах, грамотно зберігати або передавати спеціальні формати. Крім того, поповнюється словниковий запас, що характеризує студента як обізнаного, грамотного, компетентного користувача медіа.

Таким чином, користуючись мобільними додатками, у майбутніх учителів формується мотивація щодо налагодження комунікації через мобільні додатки, проведення онлайн зустрічей, планування конференцій, що дозволить дистанційно розв'язувати освітні завдання; студенти вивчають інструкції мобільних програм, інсталюють їх, запускають на виконання; вчаться працювати з різними видами файлів; удосконалюють уміння встановлювати взаємозв'язок файлів і програм; створюють власний обліковий запис для передачі, отримання інформації.

Розповсюдженими в закладах вищої освіти є мультимедійні проектори, широкомасштабні екрани яких дозволяють реалізувати один з найважливіших принципів навчання – наочність. Завдяки мультимедійним проекторам студенти можуть подорожувати різними куточками світу; аналізувати уроки вчителів, які систематично використовують медіа під час навчання молодших школярів, накопичуючи, тим самим, досвід роботи проведення уроків з сучасними гаджетами. Крім цього, студенти вчаться практично застосовувати комп'ютерні програми, зокрема, Skype, програвач медіа для перегляду відеоматеріалів. Як зазначається дослідниками, мультимедійні проектори дозволяють презентувати навчальний матеріал більш детально, що зацікавить здобувачів освіти поглиблено вивчити тему, проаналізувати освітні матеріали (Лисицький, 2011, с. 152); сприяють первинному оволодінню теми заняття, зумовлюють перегляду того, що в реальний момент побачити неможливо (Картузов, 2009, с. 62). Отже, мультимедійні проектори націлені на ознайомлення з матеріалом велику аудиторію, що, беззаперечно, зацікавлює майбутніх учителів використовувати даний засіб навчання в подальшій педагогічній діяльності; практичне застосування комп'ютерних програм сприятиме формуванню партисипативного стилю навчання, при якому кожен студент зможе відчувати свою значимість в освітньому процесі, проявити зацікавленість, ініціативу на відповідному етапі професійної підготовки.

Не менш популярними наразі є інтерактивні дошки. Якщо під час роботи з мультимедійним проектором майбутні вчителі знайомляться з інформацією за допомогою зорових та слухових аналізаторів, наприклад, переглядають відео, налагоджують дистанційну комунікацію через програмове забезпечення комп'ютера чи ноутбука, то інтерактивні дошки дозволяють тактильно підтримувати контакт з аудиторією або організувати вивчення теми. Особливостями інтерактивної дошки є те, що студенти оволодівають теоретичними знаннями й практичними навичками роботи зі спеціальним забезпеченням дошки, що дозволяє робити помітки, писати, виправляти помилки, а інформацію, яка відображається на екрані можна друкувати, зберігати на комп'ютері, пересилати електронною поштою, зберігати на сайті або блозі. При роботі з дошкою відбувається одночасне оперування різними матеріалами: звук, відео, зображення, текстова інформація, сервіси мережі Інтернет, що вмотивовує майбутніх учителів оволодіти досконало

технікою роботи з дошкою задля креативного моделювання освітнього процесу в початковій школі, залучення кожного учня до розв'язання поставлених освітніх завдань до допомогою інтерактивних пристроїв, об'єднання процесу засвоєння матеріалу, а також допомогти учням з освітніми особливими потребами, які потребують нестандартних підходів у навчанні, розвиток тактильного сприйняття інформації. Застосування інтерактивних дошок дозволяє: підвищити інтерес до процесу навчання; підготувати здобувачів освіти до самостійного опрацювання матеріалу з різних галузей, в тому числі, медіа; засвоєння знань, які знадобляться для роботи з комп'ютерним забезпеченням; сформулювати критичне мислення (Зіяудинова, 2015, с. 51).

Отже, використання медіа-засобів у ході професійної підготовки студентів відіграє ключову роль для становлення фахівця нової генерації. Аналіз дидактичних можливостей медіа-засобів, практична їх апробація, сприяє формуванню ключових компонентів медіа-компетентності майбутніх учителів: *мотиваційний* – зацікавлення студентів до процесу навчання (медіа-засоби урізноманітнюють професійну підготовку, модернізують, удосконалюють); оволодіння сучасними трендами, які пропонує кіберпростір (спілкування через мобільні додатки, організація навчання через скайп-зв'язок); прагнення до використання медіа-засобів в майбутній професійній діяльності; *когнітивний* – ознайомлення з найбільш поширеними програмами, хмарними сервісами (Google) мобільними додатками (WhatsApp, Google пошта, Playмаркет, Play фільми, книги онлайн) які стануть у нагоді під час навчання молодших школярів, аналізі опрацювання файлів відповідного формату, зокрема, .pdf, .docx, .xps, .rtf, що уможливить роботу з текстами та інформацією різних видів (графіка, таблиці, текст); *діяльнісний* – уміння створювати власний обліковий запис за допомогою хмарних сервісів, практичне застосування комп'ютерних програм, мобільних додатків з метою отримання авторського медіа-продукту. Таким чином, використання медіа-засобів у закладах вищої освіти дозволить сформулювати високий рівень медіа-компетентності майбутніх фахівців початкової школи, що є запорукою успішного самоутвердження учителя в умовах глобалізації та медіатизації освіти.

Список використаної літератури

- 1. Осадчий В. В.** Анализ проблемы профессиональной подготовки программиста и пути ее решения. *Образовательные технологии и общество* (Educational Technology & Society). Казань, 2014. V.17. № 3. С. 362–377.
- 2. Осадчий В. В.** Анализ проблемы профессиональной подготовки медиаграмотных учителей информатики в Украине. *Образовательные технологии и общество*. Казань, 2015. № 2(18). С. 428–440.
- 3. Медіалінгвістика: словник термінів і понять** / [авт.-уклад. Шевченко Л. І., Дергач Д. В., Сизонов Д. Ю.]. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 380 с.
- 4. Шестеркина Л. П.** Основные характеристики новых социальных медиа. *Ученые записки ЗабГУ. Серия: Филология*.

История. Востоковедение. Забавалье. 2014. № 2 (55). С. 107–111.

5. Стинс Д. Новые медиа. *Вестник Волгоградского государственного университета*. Серия 8: Литературоведение. Журналистика. Волгоград, 2008. № 8 (7). С. 98–106.

6. Тлумачний словник сучасної української мови / [авт.-уклад. Коврига Л. П., Ковальова Т. В., Пономаренко В. Д.]. Харків: Белкар-книга, 2005. С. 252.

7. Ядровская М. В. Средства моделирования в обучении. *Вестник ЯГУ*. Якутия. 2010. № 1. Т. № 7. С. 89–95.

8. Котельникова А. С. Использование медиасредств для обучения изобразительному искусству дошкольников и младших школьников. *Проблемы современной науки и образования*. Иваново. 2016. С. 122–124.

9. Мулдашев Р. М. Некоторые характеристики личностного компонента медиакомпетентности студентов педагогических специальностей. *Педагогическое образование в России*. Урал. 2013. № 3. С. 94–97.

10. Шарко В. Медіакомпетентність як складова методичної підготовки вчителя та її діагностування. *Інформаційні технології в освіті*. Херсон. 2012. № 13. С. 84–90.

11. Волкова В. В. Развитие медиакомпетентности студентов: от теории к практике. *Медиа. Информация. Коммуникация*. 2012. № 1. С. 10–12.

12. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. Москва: МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. 616 с.

13. Багдулина О. Мультимедийные средства обучения в процессе профессиональной подготовки студентов неязыковых специальностей (на материале китайского языка). *Сибирский педагогический журнал*. Сибирь. 2008. С. 294–299.

14. Голицына И.Н. Мобильное обучение как новая технология в образовании. *Образовательные технологии и общество*. Казань, 2011. № 1 (14). С. 241–252.

15. Лисицкий Д. В. Методика проведения лекционных занятий на базе мультимедийного проектора и диалоговой доски. *Вестник СГУГиТ* (Сибирского государственного университета геосистем и технологий). Сибирь, 2011. № 1 (14). С. 147–152.

16. Каргузов А. В. Интерактивные средства обучения в образовательном процессе. *Ярославский педагогический вестник*. Ярославль, 2009. № 3 (60). С. 61–64.

17. Зияудинова С. М. Интерактивные средства в профессиональном образовании. *Вестник Социально-педагогического института*. Дербент, 2015. № 2 (14). С. 50–53.

References

- 1. Osadchy, V. V.** (2014). Analyz problemi professyonalnoi podhotovky prohrammysta y putyee resheniya [An analysis of the problem of vocational training of a programmer and way so fits solution]. Kazan: *Educational Technology & Society*. 3. 362–377 [in Russian].
- 2. Osadchy, V. V.** (2015). Analyz problemi professyonalnoi podhotovky medyahramotnikh uchytel'ei ynformatyky v Ukrayne [Analysis of the problem of vocational training of media literate teachers of computer science] Kazan: *Obrazovatelnie tekhnolohyy y obshchestvo*. №2 (18). 428–440. [in Russian].
- 3. Medialinhvistyka slovnyk terminiv i poniat.** [Mediolinguistics: A

dictionary of terms and concepts] (2014). / [avt.-uklad. Shevchenko L. I., Derhach D. V., Syzonov D. Yu.]. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet» [in Ukrainian].

4. Shesterkyna, L. P. (2014). Osnovnie kharakterystyky novikh sotsyalnykh medya [The main features of the new social media]. Zabakale: *Uchenie zapysky Zab HU. Seryia: Fylolohyya. Ystoryia. Vostokovedenye*. 2 (55). 107–111. [in Russian].

5. Styns, D. (2008). Novie medya [New media]. Volhohrad: *Vestnyk Volhohradskoho hosudarstvennoho unyversyteta. Seryia 8: Lyteraturovedenye. Zhurnalystyka*. №8 (7). 98–106. [in Russian].

6. Tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Interpretative dictionary of contemporary Ukrainian language]. (2005). / [avt.-uklad. Kovryha L. P., Kovalova T. V., Ponomarenko V. D.]. Kharkiv: Belkar-knyha [in Ukrainian].

7. Yadrovskaya, M. V. (2010). Sredstva modelyrovaniya v obuchenyy [Simulation tools in training]. Yakutyia: *Vestnyk YaHU*. 1. 89–95. [in Russian].

8. Kotelnikova, A. S. (2016). Yspolzovanye medya sredstv dlia obucheniya yzobrazytelnomu yskusstvu doskolnykov y mladshykh shkolnykov [Use of media tools for teaching visual art to preschoolers and junior schoolchildren]. Yvanovo: *Problemi sovremennoi nauky y obrazovaniya*. 122–124. [in Russian].

9. Muldashev, R. M. (2013). Nekotorie kharakterystyky lychnostnoho komponenta medya kompetentnosti studentov pedahohycheskykh spetsyalnostei [Some characteristics of the personal component of media competence of students of pedagogical specialties]. Ural: *Pedahohycheskoe obrazovaniye v Rossyy*. 3. 94–97. [in Russian].

10. Sharko, V. (2013). Media kompetentnist yak skladova metodychnoi pidhotovky vchytelia ta yii diahnostuvanniya [Media competence as a component of teacher training and diagnosis]. Kherson: *Informatsi i nitekhnolohii v osviti*. 13. 84–90. [in Ukrainian].

11. Volkova, V. V. (2012). Razvytye medya kompetentnosti studentov: ot teoryy k praktyke [Developing the competency of students: from theory to practice]. Moskva: *Medya. Ynformatsiya. Kommunykatsiya*. 1. 10–12. [in Russian].

12. Fedorov, A. V. (2007). Razvytye medya kompetentnosti y krytycheskoho mishleniya studentov pedahohycheskoho vuza [Development of media competence and critical thinking of students of pedagogical high school]. Moskva: MOO VPP YuNESKO «Ynformatsiya dlia vseh» [in Russian].

13. Bahdulyna, O. (2008). Multymedyyinie sredstva obucheniya v protsesse professyonalnoi podhotovky studentov neiazukovykh spetsyalnostei (na materyale kytais'koho yazyka) [Multimedia means of training in the process of professional training of students of non-linguistic specialties]. Sybyr: *Sybyrskiy pedahohycheskyy zhurnal*. 294–299. [in Russian].

14. Holytsina, Y. N. (2011). Mobylnoe obuchenye kak novaia tekhnolohyya v obrazovanyy [Mobile learning as a new technology in education]. Kazan: *Obrazovatelnye tekhnolohyy y obshchestvo*. 1 (14). 241–252. [in Russian].

15. Lysytskyi, D. V. (2011). Metodyka provedeniya lektsyonnykh zaniaty na baze multymedyyinoho proektora y dialohovoi dosky [Method of conducting lectures on the basis of a multimedia projector and a dialogue board]. Sybyr: *Vestnyk SHUHyT (Sybyrskohoho sudarstvennoho unyversyteta heosystem y tekhnolohyy)*. №1 (14). 147–152. [in

Russian]. 16. **Kartuzov, A. V.** (2009). Ynteraktyvnie sredstva obucheniya v obrazovatelnom protsesse [Interactive learning tools in the educational process]. Yaroslavl: *Yaroslavsky ipedahohycheskyi vestnyk*. №3 (60). 61–64. [in Russian]. 17. **Zyiaudynova, S. M.** (2015). Ynteraktyvnie sredstva v professyonalnom obrazovanyu [Interactive issues in vocational training]. Derbent: *Vestnyk Sotsyalno-pedahohycheskoho ynstituta*. №2 (14). 50–53. [in Russian].

Толмачова І. Г. Роль медіа-засобів у формуванні медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи

У статті окреслено роль освітніх можливостей медіа-засобів у формуванні медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи; висвітлені погляди науковців щодо необхідності застосування медіа у процесі професійної підготовки, оскільки дозволяють студентам удосконалювати навички роботи з комп'ютерним забезпеченням, визначати пріоритети на подальший професійних фах; охарактеризовано дефініцію «медіа-засоби». Встановлено, що систематичне використання медіа на заняттях впливає на розвиток зацікавленості, знань, практичних умінь і навичок студентів застосовувати медіа в майбутній педагогічній діяльності. Це сприятиме формуванню ключових компонентів медіа-компетентності майбутніх учителів: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний. В статті йдеться про медіа-засоби, які активно популяризуються серед студентської молоді: телефони, Інтернет-планшети, комп'ютери, нетбуки, інтерактивні дошки, мультимедійні проектори, систематичне використання яких у закладах вищої освіти сприятимуть формуванню мотивації до навчання в закладах вищої освіти, використання медіа-засобів у майбутній педагогічній діяльності; студенти оволодівають знаннями про особливості різних комп'ютерних програм, мобільних додатків та удосконалюють уміння, навички роботи з ними, створюють медіа-продукти.

Ключові слова: молодші школярі, заклади вищої освіти, майбутні вчителі, професійна підготовка, медіа-засоби, медіа-компетентність.

Толмачева И. Г. Роль медиа-средств в формировании медиа-компетентности будущих учителей начальной школы

В статье обозначено роль образовательных возможностей медиа-средств для формирования медиа-компетентности будущих учителей начальной школы; охарактеризовано взгляды ученых о необходимости применения медиа в процессе профессиональной подготовки, поскольку это позволит студентам совершенствовать навыки работы с компьютерными программами, определять векторы на дальнейшую профессиональную деятельность; охарактеризовано дефиницию «медиа-средства». Установлено, что систематическое использование медиа влияет на развитие заинтересованности, овладения знаниями, практическими умениями и навыками студентов применять медиа в будущей

педагогической деятельности. Это будет способствовать формированию ключевых компонентов медиа-компетентности будущих учителей: мотивационный, когнитивный, практический. В статье говорится о медиа-средствах, которые активно популяризируются среди студенческой молодежи – телефоны, Интернет-планшеты, компьютеры, нетбуки, интерактивные доски, мультимедийные проекторы, систематическое использование которых в учреждениях высшего образования будет способствовать формированию мотивации к обучению, использованию медиа-средств в будущей педагогической деятельности. Студенты овладевают знаниями об особенностях различных компьютерных программ, мобильных приложений и совершенствуют умения, навыки работы с ними, создают медиа-продукты.

Ключевые слова: младшие школьники, высшие учебные заведения, будущие учителя, профессиональная подготовка, медиа-средства, медиа-компетентность.

Tolmachova I. The Role of Media-Medications in Formation Media-Competence for Future Teacher's Initial School

The article outlines the role of educational opportunities for media in shaping the media competence of future primary school teachers; the scholars' views on the necessity of using the media in the process of professional training are highlighted as they allow students to improve their computer skills and to prioritize their future professional skills; the definition of «media means» is described. It has been established that the systematic use of media in classes influences the development of interest, knowledge, practical skills and skills of students to use media in future pedagogical activities. This will contribute to the formation of key components of the media competence of future teachers: motivational, cognitive, activity. The article deals with media that are actively popularized among students: telephones, Internet tablets, computers, netbooks, interactive white boards, multimedia projectors, systematic use of which in higher education institutions will contribute to the formation of motivation to study in higher education institutions, use of media in future pedagogical activities; students acquire knowledge about the features of various computer programs, mobile applications and improve their skills, skills to work with them, create media products.

Key words: junior schoolchildren, higher education institutions, future teachers, professional training, media, media competence.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2019 р.

Прийнято до друку 29.03.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Докучаєва В. В.